

4 Verslaggeving participatietraject en verwerking inspraakreacties

4.1 Webinar startnota

Op 15 februari 2022 werd een publiek participatiemoment georganiseerd onder de vorm van een online webinar waarop de startnota werd toegelicht. Er waren 145 deelnemers. Er werden enkele vragen ontvangen via de online inschrijfmodule. Deze vragen werden behandeld tijdens het participatiemoment (zie presentatie). Tijdens het moment werden in hoofdzaak informatieve vragen gesteld.

Vraag	Antwoord
Vraag om verduidelijking of Hellebrug in de naam van het GRUP verwijst naar de Hullebrug tussen Itegem en Gestel.	Het plangebied loopt tot aan de brug over de Grote Nete op de baan van Berlaar naar Herenthout (Gestelsesteenweg-Kruiskensbaan) zoals op de figuren in de startnota aangeven is. Voor de naamgeving is het toponiem Hellebrug zoals opgenomen op de topografische kaart van het NGI gehanteerd, hoewel ook de namen Hillebrug of Hullebrug in de volksmond of op oudere kaarten gebruikt worden.
Vraag naar de totale oppervlakte van het plangebied.	Het plangebied is ca. 3.500 ha groot.
Vraag om verduidelijking van de timing van het planproces en de mogelijkheden voor inspraak.	Er wordt verwacht dat de Vlaamse Regering in de loop van 2025 het ontwerp van gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan voorlopig kan vaststellen. Daarna zal een openbaar onderzoek over het plan georganiseerd worden. Op dat ogenblik kan iedereen bezwaren, opmerkingen of adviezen formuleren over het concreet planvoorstel.
Vraag of een uitbreiding van de planperimeter nog mogelijk is.	Als er tijdens de publieke consultatie concrete voorstellen voor een uitbreiding van de planperimeter gedaan worden, zal het planteam nagaan of het aangewezen is het plangebied uit te breiden of niet. Uitgangspunt is dat er een plan gemaakt wordt voor de vallei van de Grote Nete, de precieze begrenzing op perceelsniveau zal in detail bepaald worden in het op te maken ontwerpplan. Als gevraagd wordt om volledig nieuwe gebieden buiten de vallei van de Grote Nete op te nemen, is het wellicht nodig een nieuwe startnota voor goedkeuring voor te leggen aan de Vlaamse Regering en een nieuwe publieke consultatie daarover te organiseren.
Vraag waarom t.o.v. het vorige planproces een aantal gebieden uit de plancontour werden weggelaten.	Het vorige planningsproces is stopgezet wegens een wijziging van de decretale procedure. Er is voor geopteerd om het plangebied te beperken tot de vallei van de Grote Nete en enkel het ruimtelijk-functioneel samenhangend en aaneengesloten deel van de vallei waarbinnen de projectzones van het Sigmaplan liggen op te nemen.
Vraag naar verduidelijking van de brongegevens voor figuur 4-16 uit de startnota.	De figuur geeft de meest recente gegevens weer van de door het Departement Landbouw en Visserij geregistreerde landbouwgebruikspcelen, volgens de verzamelaanvraag. De inventarisatie van deze percelen gebeurt jaarlijks in kader van de uitbetaling van de Europese landbouwsubsidies en de Vlaamse mestwetgeving.
Vraag om verduidelijking van de gevolgen van de aanduiding Bouwvrij Agrarisch Gebied of Agrarisch Gebied met overdruk natuurverweving voor landbouw, hobbylandbouw en para-agrarische bedrijven?	In het ontwerp van ruimtelijk uitvoeringsplan zullen concrete stedenbouwkundige voorschriften opgenomen worden voor de verschillende bestemmingen en overdrukken die aangeven welke handelingen toegelaten en vergunbaar zijn binnen de verschillende bestemmingen. In de bouwvrije agrarisch gebieden en agrarische gebieden met overdruk natuurverwevingsgebieden zal een bouwverbod gelden, zodat het oprichten van nieuwe landbouwbedrijfszetels of andere gebouwen niet mogelijk is (behoudens van vergunning vrijgestelde constructies). Bij de afbakening van deze zones zal rekening gehouden worden met de bestaande landbouwbedrijfsgebouwen die in principe niet opgenomen worden in deze bestemming.
Vraag naar een visie rond de recreatieve ontsluiting van het gebied en de impact op de bestaande recreatieve netwerken.	Het ruimtelijk uitvoeringsplan zal een uitspraak doen over de bestemmingen van een gebied, maar niet over de concrete inrichting van de gebieden. Het plan wijzigt niets aan het statuut van de bestaande paden of wegen in het gebied. Binnen de verschillende bestemmingen is de aanleg van nieuwe recreatieve paden in

	principe vergunbaar en voor zover dat geen negatieve ruimtelijke impact heeft op het betreffende gebied. De concrete inrichting van de Sigmagebieden is voorwerp van de vergunningsaanvragen voor de inrichting van deze gebieden. De ontwikkeling van de beoogde wetlands kan aanleiding geven tot het wijzigen van bestaande recreatieve netwerken of het realiseren van nieuwe verbindingen. Indien een bestaande verbinding niet behouden kan blijven, zal steeds getracht worden een alternatieve verbinding te voorzien zodat de functionaliteit van het netwerk behouden blijft. Waar mogelijk zullen kansen voor het versterken of uitbreiden van het netwerk benut worden.
Vraag of er ruimte blijft voor het inrichten van kleine toeristische accommodaties (type slow cabin, etc.) op de gebieden die op de landgebruikskaart momenteel ingekleurd zijn als recreatief.	De landgebruikskaart in de startnota is geen bestemmingsplan, maar een kaart waarin op basis van een analyse van satellietbeelden het feitelijke landgebruik geïnventariseerd is. Enkel binnen de gebieden die op het gewestplan bestemd zijn als recreatiegebied is het oprichten van toeristische verblijven vergunbaar. Bij de opmaak van het ruimtelijk uitvoeringsplan zal een evaluatie van de bestaande recreatiegebieden binnen het overstromingsgevoelige deel van de vallei gemaakt worden. Dat kan aanleiding geven tot het herbestemmen van recreatiegebied naar natuurgebied.
Vraag of er natuurlijke zwemvijvers worden voorzien.	Het ruimtelijk uitvoeringsplan legt enkel bestemmingen vast en is geen inrichtingsplan. Er zijn op dit ogenblik geen specifieke of concrete gebieden voorzien voor de aanleg van natuurlijke zwemvijvers. De aanleg van zwemvijvers is niet toegelaten in landbouw-, natuur- of bosgebied. De aanleg van zwemvijvers is vergunbaar binnen de gebieden bestemd als woon- of recreatiegebied en (binnen randvoorwaarden) rond bestaande vergunde of vergund geachte zonevreemde woningen.
Vraag om verduidelijking waarom in het vorig voorstel een agrarisch gebied met overdruk natuurverweving was voorzien voor de percelen ten westen van Bergveld te Westerlo en voor deze ten oosten niet. Vraag om verduidelijking van het huidige voorstel voor deze percelen.	De selectie van de agrarische gebieden die gedifferentieerd worden als natuurverwevingsgebied gebeurt op basis van criteria zoals de ligging ten opzichte van het van nature overstroombare valleigebied, de aanwezigheid van punt-, lijn- of vlakvormige natuurelementen die verweven voorkomen met het landbouwgebruik, de relatieve afwezigheid van verspreide bebouwing en landbouwbedrijfszetels, de potenties voor het versterken van de landschapsecologische kwaliteit van het valleisysteem... In de startnota is nog geen concreet voorstel voor de afbakening van de natuurverwevingsgebieden opgenomen. Bij de opmaak van het voorontwerp van ruimtelijk uitvoeringsplan zal per gebied gemotiveerd worden waarom een opname als natuurverwevingsgebied wel of niet aangewezen is.
Vraag naar planschadevergoeding indien de bestemming van het perceel waar een woning opstaat wijzigt van landbouw naar natuur waardoor de rechten van 'ruimtelijk kwetsbaar gebied' gelden en bijgevolg de waarde van de woning daalt.	De planschaderegeling uit de VCRO bepaalt dat er enkel sprake is van een recht op planschade in het geval van een bestemmingswijziging die de mogelijkheid tot bebouwen van een perceel schrapt. Om die reden zullen bestemmingswijzigingen voor percelen met bestaande vergunde zonevreemde woningen in principe géén aanleiding kunnen geven tot het recht op een planschadevergoeding. Het is de rechtbank in eerste aanleg die zich daar in concreto dient over uit te spreken.
Vraag om verduidelijking of woningen die momenteel in VEN-gebied gelegen zijn in de nieuwe plannen ook steeds in VEN zullen liggen.	Het ruimtelijk uitvoeringsplan heeft tot doel bijkomende natuurgebieden af te bakenen in functie van de verdere realisatie en uitbreiding van het Vlaams Ecologisch Netwerk. Kleine en beperkte (grens)correcties van de bestaande afbakening van het VEN zijn mogelijk indien dat beleidsmatig verantwoord kan worden. De grote eenheden natuur (GEN) van het VEN zijn ruimtelijk-functioneel samenhangende en aaneengesloten natuurgebieden. Het voorkomen van een bestaande woning sluit een aanduiding als GEN niet uit en het is in principe niet wenselijk of nodig om alle verspreide bebouwing uit de VEN-afbakening te knippen gezien de VEN-afbakening niets wijzigt aan de basisrechten voor deze zonevreemde woningen én gezien de vrijstellingen en afwijkmogelijkheden op de verbodsbepalingen inzake vegetatiewijzigingen voor de percelen met bestaande vergunde of vergund geachte woningen.

Vraag of de effecten buiten het plangebied mee worden onderzocht in het plan-MER, bv. in het kader van het stikstofdossier (vergunningaanvragen...).	Een onderzoek naar de milieu-impact van bestaande vergunde of hypothetisch mogelijke toekomstige landbouwbedrijven in of in de omgeving van het plangebied in relatie tot de vastgestelde Natura 2000-gebieden en de bestaande of gewijzigde VEN-afbakening is onmogelijk uit te voeren op planniveau. Dit is het voorwerp van de project-MER's en passende beoordelingen op niveau van de individuele landbouwbedrijven. Uitgangspunt is dat het exploiteren van landbouwbedrijven in principe vergunbaar is en blijft in de gebieden bestemd als agrarisch gebied binnen de marges die er vanuit de geldende milieunormen van toepassing zijn en dat op basis van de concrete elementen in de aanvraagdossiers de aanvrager verantwoordelijk is voor het opmaken van de milieueffectrapportage op projectniveau. De randvoorwaarden dat activiteiten slechts toegelaten of vergund kunnen worden mits aangetoond wordt dat er bv. geen betekenisvolle aantasting van de soorten en habitats van de speciale beschermingszones kan veroorzaakt worden en mits er geen vermijdbare en onherstelbare schade aan de natuur van het VEN veroorzaakt wordt, wijzigen door dit plan niet. De plannende overheid kan onmogelijk nagaan in welke mate individuele private bedrijven al dan niet intenties hebben om aanvragen voor milieubelastende activiteiten in te dienen in de omgeving van de bestaande of bijkomend af te bakenen natuur- en bosgebieden. Dit is geen sturend of bepalend element voor de afbakening van de gebieden van de natuurlijke structuur. Landbouweconomische exploitatie van de open ruimte is mogelijk binnen de grenzen van de ruimtelijke en ecologische draagkracht van een gebied. Landbouwbedrijven hebben de mogelijkheid om tijdens het openbaar onderzoek over het concreet voorstel voor de afbakening van bijkomende natuurgebieden in het ontwerp-RUP in een bezwaarschrift op basis van feitelijke gegevens aan te geven welke bestemmingswijzigingen een invloed zouden kunnen hebben op het voorzetten van de bestaande of voorgenomen toekomstige private economische exploitaties. De plannende overheid heeft geen inzicht in de intenties van die bedrijven of de wijze waarop ze hun bedrijfsvoering vandaag of in de toekomst wensen te ontwikkelen. Op basis van de elementen uit deze bezwaarschriften kan de Vlaamse Regering een afweging maken van de verschillende maatschappelijke (en economische) belangen, rekening houdend met o.a. Europese kaders (zoals bv. kaderrichtlijn Water, vogel- en habitatrichtlijn...). Het ruimtelijk uitvoeringsplan wijzigt ook de aanduiding van de speciale beschermingszones en vastgestelde instandhoudingsdoelen niet en wijzigt dus ook het kader waarbinnen vergunningaanvragen middels een passende beoordeling getoetst moeten worden aan hun impact op de soorten en habitats van de speciale beschermingszones niet. Binnen de discipline mens-ruimte kan aldus enkel op hoofdlijnen nagegaan worden in hoeverre er door de uitbreiding van de afbakening van de gebieden van de VEN de afstand tussen bestaande landbouwexploitaties en de niet te beschadigen natuur van het VEN verkleint en in algemene termen een uitspraak gedaan worden over de mate waarin dat eventueel kan leiden tot stringenter randvoorwaarden voor exploitaties die onvermijdbare én onherstelbare schade aan de natuur in deze gebieden zouden kunnen veroorzaken.
Vraag om verduidelijking van het Sigmaproject: Er wordt aangegeven dat er 220 ha bos zal gerooid worden en dat deze ontbossingen niet gecompenseerd moeten worden. Tegelijk wordt aangegeven dat de Vlaamse Overheid zich engageert voor een neutrale bosbalans.	Het ruimtelijk uitvoeringsplan bepaalt de concrete inrichting van de Sigmagebieden niet en doet géén uitspraak over de habitattypes die binnen deze gebieden gerealiseerd kunnen of moeten worden. Binnen de totaliteit van het Geactualiseerd Sigmaplan wordt uitgegaan van een neutrale of positieve bosbalans, waarbij er na de realisatie van alle Sigmaprojecten in de valleien van Schelde, Durme, Nete, Dijle en Demer... de totale oppervlakte bos niet afneemt, hoewel de compensatieplicht uit het bosdecreet in principe niet geldt voor de realisatie van Europese natuurdoelen opgenomen goedgekeurde beheerplannen. Het ANB geeft aan dat binnen het projectgebied van de Grote Nete netto bos zal verdwijnen gelet op de te realiseren open habitats, maar daarbij worden wel de Ferraribossen en de bossen waar

	momenteel bv. Zomertortel en Nachtegaal wordt waargenomen zo veel als mogelijk gevrijwaard. Het oorspronkelijke cultuurlandschap in de vallei van de Grote Nete is ook een open landschap met weinig bossen. Door verdroging en draineren, achterstallig beheer van graslanden... zijn een aantal gebieden in de vallei de afgelopen decennia sterk verlost geraakt.
Vraag of de voetgangersbrug over de Nete in Zammelsbroek behouden blijft.	Het ANB meldt dat er een nieuwe brug zal aangelegd worden.
Opmerkingen over het feit dat heel wat landbouwers niet weten wat er op of rond hun gronden zal gebeuren bij de uitvoering van het Sigmaplan en of dat tot een vernatting van hun gebruikspcelen zal leiden. Er wordt gevraagd naar een stand van zaken van het Sigmaproject.	De voorziene inrichtingen binnen het Sigmaproject gaan uit van een grondwaterstand in een normale natte winter die niet hoger mag komen dan het maaiveld. Hierop werd de contour binnen het plan gebaseerd.
Vraag om verduidelijking over de waarborging van de waterkwaliteit van de kwelgebieden van de Grote Nete stroomafwaarts van de monding van de Grote Laak in Zammel. Dit omdat dit specifieke en zeer gevoelige gebieden zijn met een hoge natuurwaarde	Momenteel saneert de VMM de Grote Laak. De sanering ging van start op Limburgs grondgebied, maar ook het deel dat onder het Sigmaproject Grote Nete valt zal worden gesaneerd. Daarbij wordt de bedding afgegraven en waar nodig zelfs de oevers. Daarnaast weet men dat het bijkomend onder water zetten van zware metalen deze kan stabiliseren als men het waterpeil voldoende hoog houdt. Op deze manier blijft de vervuiling ter plaatse en wordt deze niet uitgespoeld naar de Grote Nete. De vervuiling wordt dus aan de bron aangepakt en het effect van vervuiling op de Grote Nete zou daardoor verdwijnen. De waterkwaliteit van de Grote Nete blijft wel een aandachtspunt en is een voorwaarde om een overstroming van de winterbedding mogelijk te maken.
Bemerking dat sinds de Kleine Laak niet meer wordt geruimd er ca 60 cm slib aanwezig is en dat de Laak ondertussen vol met bomen groeit. Vraag of de waterafvoer in de toekomst in dit gebied gegarandeerd blijft, ook naar de landbouwgronden en de woningen op de Stippelberg toe.	De Provincie Antwerpen is de beheerder van de Kleine Laak. Het beheer zal bij uitvoering van het Sigmaproject niet door DVW worden overgenomen. Er wordt in het Sigmaproject wel rekening gehouden met de afwatering van de Kleine Laak.
Vraag wat er gebeurt met de verschillende visvijvers (hengelsport) die gelegen zijn langs de Nete in dit gebied.	In het kader van het Sigmaplan is er een flankerend beleid voor getroffen visclubs (recreatie). Daarbij wordt de mogelijkheid geboden om een alternatieve locatie te zoeken en is er ondersteuning om deze ook uit te bouwen. De visclubs op grondgebied van de gemeente Westerlo worden echter niet getroffen door het voorgenomen Sigmaproject.
Vraag of er door de ingrepen uit het Sigmaproject meer risico is op opstijgend vocht.	Er werd in het kader van het Sigmaproject een risicoanalyse gevoerd voor de ondergrondse bouwlagen. Uit de analyse bleek dat er geen risico's worden verwacht bij de voorziene maatregelen. Daarnaast werd reeds een matrix van peilbuizen in het gebied geplaatst. Het grondwaterpeil wordt dus reeds voorafgaand aan de ingrepen gemonitord, zodat er een goede basis is voor pro-actieve opvolging bij uitvoering van het project. De verhoging van de grondwatertafel zal ook gefaseerd worden uitgevoerd. Als er onverwachte effecten zijn zullen deze worden opgevolgd.

4.2 Inspraakreacties en adviezen startnota

Naar aanleiding van de publieke raadpleging werden adviezen en inspraakreacties ingediend door:

- Strategische adviesraad Ruimtelijke Ordening en Onroerend Erfgoed (SARO)
- Strategische adviesraad Milieu en Natuur (MINA)
- Provincie Antwerpen
- College van Burgemeester en Schepenen Heist-op-den-Berg
- College van Burgemeester en Schepenen Westerlo
- Milieuraad Westerlo
- Gecoro Westerlo
- College van Burgemeester en Schepenen Herenthout
- College van Burgemeester en Schepenen Herselt
- College van Burgemeester en Schepenen Hulshout
- College van Burgemeester en Schepenen Geel
- College van Burgemeester en Schepenen Nijlen
- College van Burgemeester en Schepenen Laakdal